

Spyrjið Sosialin

Maiken Mortensen
sosíalráðgevari

Hans T. Henriksen
lögfróðingur

Eyður Joensen
sálarfróðingur

Marner Simonsen
lækni

Skriva ella ring til Sosialin:

Argjavegur 26,
160 Argjum.
Telf. 11820,
lokal 12

Lagt til rættis:
Dagný Joensen.
Telefónið er týsdag
og hósdag kl. 15 - 16.
Allir spurningar, sum
verða svaraðir, fá eitt
frámerki. Serfróðingarnir
fáa ikki at vita, hvør
avsendarin er, og teir
svara heldur ikki
beinleiðis í telefonini.
Spurningarnir verða
lagdir til rættis á
Sosialinum, sum sendir
teir víðari til rætta
serfróðing.

Læknin

Hevur hon krabbamein?

*Ein 25 ára gomul kvinna,
sum eg kenni, sigur fyri
øllum, at hon hevur fingið
krabbamein.*

Læknin hevur sagt
henni, at hon hevur
kyknubroytingar í livmóð-
urhálslinum.

*Er tað so ikki skeiðt at
siga, at tað er krabba-
mein.*

spurin

Kyknubroytingar ella sellu-
broytingar í livmóðurhálslin-
um, sum nógv kalla tað, er
ikki krabbamein.

Hetta er eitt heilt vanligt
fyrbrigði í dag, og kemur
helst av einum virus, sum
smittar við kynsligum sam-
bandi.

Hesar kyknubroytingar
kunnu eftir fleiri árum broyt-
ast, so tað verður til krabba-
mein, men bert ein partur
fær hesa illkynjaðu sjúku.

Broytingarnar taka upp til
15-20 ár, frá tí ein hevur
havt hesa virussjúku, til hon
verður illkynjað.

Tí er umráðandi hjá øllum
kvinnum at fáa gjørt kyknu-
kanning á livmóðurhálslin-
um 3. hvørt ár.

Sostatt eru kyknubroyt-
ingar ikki illkynjað sjúka,
men kunnu verða tað við tíð-
ini. Ein víðgerð er m.a. við
kilaskurði í livmóðurhálslin-
um.

Marner

Hvat er barnaormur?

*Sonur okkara hevur havt
barnaorm, og øll í hús-
um - eisini hundurin -
hava fingið víðgerð.*

*Hvat er barnaormur, og
hví fáa børn tað?*

Mamma

Barnaorm fáa ikki bert børn,
men eisini vaksin fólk.

Barnaormur er í baktarm-
inum, har hann leggur egg.

Eggini seta seg eisini í
seingjarklæðini, undirklæð-
ini osfr., sum ikki verður vask-
að, skal hangast út á snórin í
ein dag, so vissa kann fáast
fyri, at dust ikki inniheldur
egg frá barnaormi.

Marner

Marner

Marner

Hvønn rætt hevur pápin?

Lögfróðingurin

*Ein vinmaður mín gekk
saman við gentu fyri um-
leið 4 árum síðani. Tá ið
gentan gjørdist við barn,
segði hon einki fyri vin-
manninum, av tí at tað var
liðugt teirra millum. Tá ið
gentan fekk ein son, varð
pápin biðin um at skriva
undir, og tað gjørdi hann
eisini. Sonurin er nú trý
ára gamal, og pápin hevur
havt samband við hann av
og á. Seinast er hent tað,
at vinmaður mín er giftur
við aðari gentu. Hann vil
fegin frameftir hava sam-
band við sonin, men nú
nóttar mammann.*

*Min spurningur er: Hev-
ur mammann loyvi at nokta
pápanum at hava sam-
band við sonin?*

pápi

Mamman og pápin at son-
inum hava ongantið verið
gift, og harvið hevur mamman
og bert hon havt foreldra-
rættin yvir soninum. Ein
skuldi tí hildið, at tað er
mammann, sum soleiðis
»ræður« yvir soninum, men
so einfalt er tað kortini ikki.
Best er sjálvandi, um
mammann og pápin kunnu
semjast um hesi víðurskipti,
men verður pápin soleiðis

noktaður at síggja sonin, so
kann hann venda sær til
Ríkisumboðið og heita á
henda stovn um at áseta
samverurætt til sonin.

Møguleikin at fáa ásett
samverurætt byggir á tað
høvuðssjónarmiði, at á-
hugamálini hjá barninum
verða sett í hásæti, og tað
hevur ongant týðning,
hvussu mammann og pápin
annars sita um sátt.

Sum meginregla kann

sigast, at hevur samband
verið millum barn og pápa,
ertað góður móguleiki fyri at
fáa samverurætt.

Hans Trygvi

Skal meir- virðisgjald rindast?

*Tá ið fólk skulu keypa
ella selja ognir, t.d. seithús*

*ella jørð. Skal meirvirðis-
gjald rindast av keypspris-
inum?*

ognari

Meirvirðisgjald skal ikki rind-
ast av prísinum í sambandi
við keyp og sølu av fastari
ogn. Hinvegin verða nakrar
tænastur, sum standast av
hesum at rinda meirvirðis-
gjald, t.d. saktararútreiðslur.

Hans Trygvi

gerast í senn, seingjarklæði
og klæði annars skulu vask-
ast. Tey klæði - eitt nú
skógvor og klæðningar
osfr., sum ikki verður vask-
að, skal hangast út á snórin í
ein dag, so vissa kann fáast
fyri, at dust ikki inniheldur
egg frá barnaormi.

Marner

Sálarfróðingurin

Sorgviðgerð

*Fyri stuttum hoyrdist, at
sálarfróðingar í Føroyum
ætla saman við Sjúkra-
kassanum at veita fólk
stuðul, sum hava verið
fyri missi, ella á ein ella
annan hátt eru í kreppu.*

*Í norska útvarpinum var
herfyri eisini sending um
hetta evnið.*

*Kann slík viðgerð fáast
nakrastaðni í Føroyum?*

foreldur

Gangi út frá, at spyrjarin
meinar við serkøna, pro-
fessionella, psykologiska
sorgviðgerð. Annars hjál-
past mong í so máta nógv væl
við vanliga sínámillum um-
sorgan, sum eigur at vera
millum fólk.

Serkøn sorgviðgerð eigur
at kunna fáast frá prestum,
sjúkrarøktarfólki, sálarfróð-
ingum, læknum og øðrum,
hvørs útbúgving aloftast
gevur rúmd eisini fyri sorg-
viðgerð og ger grundútbúg-
vingin ikki tað, byðst slíkum
starvsfólki um ofta høvi at
ogna sær kunnleika á eftir-
útbúgvingarskeiði.

Innan almennu heilsu-
røktina ber til at venda sær til
lækna sín. Næsta stig kann
vera økisssálarlæknarnar
ella serlæknaprivatpraxis.
Innløgd á sjúkrahús kunnu
fáa hjálpa frá starvsfólki har,
eitt nú klin.-sálarfróðingi
í sjúkraútskrivningum (tað er í
lótuni undirritaði), men er
starvskeiði avmarkað til inn-

løgð og/ella »innløgð« í
ambulantari eftirviðgerð.

At enda ber til at venda
sær til privatpraktiserandi
sálarfróðingar uttanfyri
heilsuverkið, men tianverri
tekur enn eingin almenn-
gjalding við har. Nú verður
arbeiðið við eini gjaldsskipan
lutvist yvir sjúkrakassan og
vónandi fæst tað í lag heilt
skjótt.

Eyður

Sosíalráðgevarin

Arbeiðsskaði

*Kann sosíalráðgevin upp-
lýsa mæð, hvørji rættindi
ein hevur eftir at hava
fingið skaða á arbeiðs-
plássinum.*

*Eg eri sjúkrarmeldaður í
nakrar vikur.*

*Kann eg vera visur í at
fáa dagpening, og hvussu*

*nógv fáa eg? Hvaðar skal
eg venda mæð?*

arbeiðsmaður

Um tygum ikki hava rætt til
løn undir sjúku, hava tygum
rætt til hjálpa frá Dagpen-
ingaskipanini á Almanna-
stovuni.

Tygum hava rætt til dag-
pening frá 3. sjúkradeigi og
so leingi tygum eru sjúkra-
meldaður, tó í mesta lagi í
26 vikur.

Upphæddin er 80% av
inntøkuni, tó í mesta lagi kr.
2.719,- um vikuna.

NB. Umsókn skal sendast
til Dagpeningaskipanina,
Almannastovan, Postboks
196, 110 Tórshavn, áðrenn
8 vikur frá skaðatilburð-
inum. Umsóknarblað fæst
við at venda sær til Al-
mannastovuna, tlf. 15480.

Maiken